

Sdělení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k postupu a stanoveným podmínkám pro udělování a odnímání schvalovacích doložek učebnicím a učebním textům a k zařazování učebnic a učebních textů do seznamu učebnic

č.j. 16 854/2007-20

V Praze dne 20. září 2007

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) vydává k postupu a stanoveným podmínkám pro udělování a odnímání schvalovacích doložek učebnicím a učebním textům (dále jen „učebnice“) a k zařazování učebnic, kterým byla udělena schvalovací doložka, do seznamu učebnic podle § 27 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) (dále jen „seznam“), toto sdělení.

Čl. I.

Učebnice

- (1) Ministerstvo může udělit schvalovací doložku pouze učebnicím určeným k využití při vzdělávání dětí zařazených do přípravných tříd základní školy a při vzdělávání žáků ve školách poskytujících základní a střední vzdělávání (dále jen „žák“).
- (2) Za učebnice jsou považovány didakticky zpracované texty a grafické materiály ¹⁾, které
 - a) umožňují dosažení očekávaných výstupů vzdělávacích oborů ²⁾ vymezených rámcovými vzdělávacími programy a využití tematických okruhů průřezových témat k rozvoji osobnosti žáka vymezených rámcovými vzdělávacími programy a směřují k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků.
 - b) bezprostředně doplňují učebnice uvedené v písmenu a), jsou pro kvalitu a efektivitu výuky nepostradatelné, zároveň jsou však takového charakteru, že nemohou být součástí učebnice podle písmena a).
- (3) Učebnice podle odstavce 2 písm. a) mohou být učebnice:
 - a) pro realizaci vzdělávacího obsahu jednoho vzdělávacího oboru, případně jeho části, nebo více vzdělávacích oborů,
 - b) pro jedno průřezové téma, případně některé jeho části, nebo více průřezových témat.
- (4) Učebnice podle odstavce 3 mohou být pro jeden ročník nebo více ročníků, případně část ročníku.
- (5) Učebnice podle odstavce 2 písm. b) jsou především:
 - a) odborné tabulky užívané žáky při výuce,
 - b) pravidla českého pravopisu,
 - c) stručná mluvnice česká nebo jiná normativní mluvnice,
 - d) pracovní sešity tvořící jeden funkční celek s učebnicí,
 - e) školní zeměpisné a dějepisné atlasy,
 - f) pomůcky nahrazující běžné učebnice užívané při vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (např. pracovní listy).
- (6) Za ucelenou řadu učebnic ministerstvo považuje soubor učebnic splňující všechny následující charakteristiky:

¹⁾ i na jiném, než papírovém nosiči

²⁾ v případě rámcových vzdělávacích programů pro střední odborné vzdělávání se jedná o obsahové okruhy (podobně v celém textu Sdělení.)

- a) je určen pro výuku jednoho vzdělávacího oboru (jeho části) nebo více vzdělávacích oborů, popřípadě pro výuku jednoho nebo více předmětů,
 - b) je zpracován podle jednotné, předem dané koncepce,
 - c) umožňuje souvislé používání učebnic dané ucelené řady v průběhu celého studijního cyklu daného vzdělávacího oboru (všechny ročníky prvního stupně nebo druhého stupně základního vzdělávání, všechny ročníky nižšího stupně víceletého gymnázia, všechny ročníky středního vzdělávání),
 - d) umožňuje osvojení všech očekávaných výstupů vzdělávacího oboru (vzdělávacích oborů), popřípadě předmětu (předmětů), pro který (které) je zpracována, v rámci studijního cyklu podle písm. c).
- (7) Přehled vzdělávacích oborů, pro které je schvalovací doložka udělována pouze uceleným řadám učebnic, je obsažen v příloze č. 6 tohoto sdělení.

Čl. II.

Ostatní texty a materiály

- (1) Ostatními texty a materiály, které nelze považovat za učebnice podle Čl. I., protože přímo nesouvisejí se vzdělávacími obory nebo průřezovými tématy, případně je jen volně doplňují, mají charakter cvičebnic nebo je možno je vytvářet v mnoha variantách, jsou například:
- a) pravopisná cvičení, diktáty a jazykové rozbory,
 - b) sbírky úloh (např. pro předměty matematika, chemie, fyzika),
 - c) pracovní sešity netvořící s učebnicí jeden funkční celek,
 - d) slovníky (dvojazyčné nebo víceazyčné, jazykové výkladové, oborové výkladové),
 - e) metodické příručky pro učitele,
 - f) manuály k výuce software (uživatelské příručky),
 - g) ostatní pomocné textové, obrazové nebo číslíkové materiály,
 - h) audiomateriály, videomateriály, audiovizuální materiály, multimediální programy pro PC.
- (2) Ostatním textům a materiálům se schvalovací doložka neuděluje.

Čl. III.

Udělení schvalovací doložky

- (1) Podnět k zahájení procesu udělení schvalovací doložky dává nakladatel tím, že prostřednictvím podatelny postoupí ministerstvu žádost o udělení schvalovací doložky učebnici.
- (2) K žádosti podle odstavce 1 přiloží nakladatel náležitosti uvedené v příloze č. 1 tohoto sdělení.
- (3) Schvalovací doložku učebnici uděluje ředitel odboru ministerstva, který odpovídá podle platného Organizačního řádu ministerstva za obsah rámcového vzdělávacího programu, pro který je předložená učebnice určena. Přehled odborů ministerstva podle jejich věcné příslušnosti je uveden v příloze č. 2 tohoto sdělení.
- (4) Ředitel příslušného odboru stanovuje nejméně dva recenzenty, a to se souhlasem náměstka skupiny regionálního školství. Recenzenti jsou stanovováni pouze ze seznamu recenzentů podle Čl. IX. Jeden recenzent je odborník zpravidla z vysoké školy, další recenzenti jsou pedagogičtí pracovníci, přičemž nejméně jeden z nich musí vyučovat na škole obdobného zaměření a mít odbornou kvalifikaci pro určený předmět. V případě, že učebnici recenzují dva recenzenti a posudky se výrazně odlišují, zadá ředitel příslušného odboru posudek třetímu recenzentovi.

(5) U učebnic, které se ve zvýšené míře zabývají aktuální a citlivou společenskou problematikou, může ředitel příslušného odboru požádat souběžně se zadáním recenzních posudků o stanovisko věcně příslušné přímo řízené organizace MŠMT.

(6) Veškerý kontakt s recenzenty zajišťuje ministerstvo.

(7) Náklady za zpracování recenzních posudků nese ministerstvo.

(8) Podmínkou nutnou pro udělení schvalovací doložky jsou dva kladné doporučující recenzní posudky zpracované dle požadavků uvedených v příloze č. 5 tohoto sdělení. Ministerstvo může podle charakteru učebnice určit, která kritéria mohou být v recenzním posudku vypuštěna.

(9) Recenzní posudky k učebnici zašle ministerstvo nakladateli ve lhůtě do 90 dnů ode dne doručení žádosti podle odstavce 1. V případech, kdy je třeba hlubšího posouzení předloženého rukopisu nebo se jedná o rozsáhlý několikadílňný soubor učebnic, ministerstvo informuje včas nakladatele o prodloužení termínu a zároveň mu sdělí předpokládaný termín pro předání posouzení.

(10) V případě vzájemných rozporů zpracovaných recenzních posudků nebo při neakceptování závažných připomínek recenzentů rozhodne o dalším postupu (např. o vypracování dalšího rozhodujícího posudku od recenzenta z odborného ústavu, příslušné asociace nebo katedry vysoké školy) ředitel příslušného odboru ministerstva po projednání s náměstkem skupiny regionálního školství.

(11) Připomínky k předložené učebnici, které brání udělení schvalovací doložky, zašle ředitel věcně příslušného odboru nakladateli. Nakladatel text upraví podle připomínek, popř. písemně informuje ministerstvo o jiném způsobu vypořádání připomínek. Teprve poté může být rozhodnuto o udělení či neudělení schvalovací doložky.

(12) Schvalovací doložka je udělována na dobu šesti let, v odůvodněných případech je možné udělit schvalovací doložku i na kratší dobu.

(13) Po vydání učebnice opatřené schvalovací doložkou zašle nakladatel do 30 dnů tomu odboru ministerstva, který schvalovací doložku udělil, čtyři výtisky³ učebnice a údaj o ceně učebnice. Po jednom výtisku obdrží:

- odborný referent, který má v gesci příslušnou oblast vzdělávání a navrhl udělení schvalovací doložky,
- knihovna ministerstva,
- Národní ústav odborného vzdělávání nebo Výzkumný ústav pedagogický,
- Ústav pro informace ve vzdělávání - Národní pedagogická knihovna Komenského.

O přidělených učebnicích se vede ve věcně příslušných odborech a ostatních institucích evidence, v níž jsou uvedeny zejména základní údaje o učebnici, komu byla přidělena a doba platnosti doložky.

(14) Příslušný odbor zajistí kontrolu dodržení podmínek pro udělení schvalovací doložky učebnici a v případě, kdy nakladatel nedodržel schválenou podobu učebnice nebo jinak nevyhověl podmínkám pro udělení schvalovací doložky, bude učebnici schvalovací doložka odňata (viz Čl. X.) a tato skutečnost nakladateli písemně oznámena.

(15) Jestliže schvalovací doložka nebyla udělena, může nakladatel proti tomuto rozhodnutí do 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí podat námitku, a to písemnou formou s věcným odůvodněním, proč námitku podává. O námitce rozhodne přímý nadřízený ředitele odboru, který rozhodoval o udělení schvalovací doložky, do 60 dnů ode dne podání námítky.

(16) Na udělení schvalovací doložky není právní nárok. Udělení schvalovací doložky je ve výlučné kompetenci ministerstva.

³ Pro lepší informovanost učitelů ministerstvo doporučuje, aby nakladatelství zaslalo jeden výtisk nové učebnice také všem krajským pracovištím Národního institutu pro další vzdělávání.

Čl. IV.

Podmínky nutné k udělení schvalovací doložky

- (1) Schvalovací doložka může být ředitelem věcně příslušného odboru udělena učebnici, která:
 - a) respektuje Ústavu ČR a právní předpisy platné na území ČR; zejména respektuje základní práva a svobody, které se zaručují všem lidem bez rozdílu rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině a prosazuje rovné příležitosti mužů a žen,
 - b) je v souladu s příslušným rámcovým vzdělávacím programem, podporuje utváření a rozvíjení klíčových kompetencí a směřuje k dosahování očekávaných výstupů vzdělávacích oborů (okruhů),
 - c) je zpracována na dostatečné odborné úrovni a ve shodě s efektivními didaktickými postupy vhodnými pro věk žáků, jimž je učebnice určena,
 - d) po jazykové a grafické stránce odpovídá věku žáků a specifikům daného vzdělávacího oboru nebo průřezového tématu.
- (2) Učebnicím z ucelené řady učebnic je udělována schvalovací doložka s podmínkou, že nakladatel předloží popis koncepce ucelené řady učebnic s anotacemi (obsahem) jednotlivých dílů ucelené řady učebnic, aby bylo možné posoudit dodržení všech charakteristik ucelené řady učebnic podle Čl. I. odst. 6. Nakladatel musí vydat všechny učebnice této řady v takové časové návaznosti, která umožní souvislé používání učebnic z ucelené řady v průběhu studijního cyklu [podle Čl. I odst. 6 písm. c)]. Nesplnění této podmínky je důvodem pro odnětí schvalovací doložky.
- (3) Pracovnímu sešitu k učebnici lze udělit schvalovací doložku pouze v případě, že bude předložen současně se žádostí o udělení schvalovací doložky příslušné učebnici. Dodatečné udělování schvalovací doložky pracovnímu sešitu k učebnici, které již schvalovací doložka byla udělena, není možné. Schvalovací doložka bude udělena jen pracovním sešitům tvořícím jeden funkční celek s učebnicí. Toto ustanovení se netýká učebnic pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
- (4) Učebnice, musí obsahovat přehled klíčových kompetencí, k jejichž utváření a rozvíjení obsah učebnice přispívá, seznam očekávaných výstupů vzdělávacího oboru, k jejichž dosažení u žáků směřuje, a přehled přínosů průřezového tématu (temat) pro žáky. Klíčové kompetence a očekávané výstupy jsou stanovené příslušným rámcovým vzdělávacím programem.
- (5) Velikost písma v textech určených pro žáky 1. až 3. ročníku základního vzdělávání je nejméně 12 bodů.
- (6) Doporučuje se zařazovat texty ve slovenském jazyce i dalších jazycích příbuzné jazykové oblasti do učebnic českého jazyka a literatury, případně i do dalších učebnic.
- (7) V učebnicích českého jazyka a literatury se doporučuje zohlednit terminologii uvedenou v hesláři školské jazykovědné terminologie. Hesláře jsou k dispozici na webové stránce www.msmt.cz. Hesláře tvoří uzavřený seznam termínů, které nemohou podléhat změnám, ani seznam pojmů, které mají být po žácích a studentech vyžadovány.

Čl. V.

Prodloužení platnosti schvalovací doložky

- (1) Nakladatel žádá o prodloužení platnosti schvalovací doložky před uplynutím doby platnosti vydané schvalovací doložky.
- (2) V případě, že nebyla v učebnici provedena žádná změna a odpovídá schválenému rámcovému vzdělávacímu programu, je možné prodloužit platnost schvalovací doložky i bez recenzního posudku.
- (3) V případě učebnice zčásti přepracované stanovuje ministerstvo zpravidla jednoho recenzenta. Ředitel příslušného odboru může v případě potřeby rozhodnout o zadání dalšího posudku recenzentovi z odborného ústavu, katedry vysoké školy nebo jiné instituce. V případě úplně nebo významně přepracované učebnice se postupuje podle Čl.III. Rozsah přepracování učebnice posuzuje ředitel věcně příslušného odboru.

(4) Lhůta pro zpracování připomínek z recenzního řízení a zaslání upraveného textu ministerstvu činí nejvýše 6 měsíců po uplynutí doby platnosti schvalovací doložky. Od uplynutí doby platnosti schvalovací doložky je v seznamu učebnic uvedena poznámka, že probíhá proces prodloužení platnosti schvalovací doložky. Pokud není dodržena tato lhůta, učebnice se vyřadí ze seznamu.

(5) Další podmínky platí obdobně jako při udělení nové schvalovací doložky.

Čl. VI.

Schvalovací doložka

(1) Nakladatel má povinnost uvést v nově vydané učebnici na rubové straně titulního listu doslovné znění platné schvalovací doložky, které obsahuje příloha č. 3 tohoto sdělení.

(2) Na vstupních stranách učebnice je nakladatel povinen uvést jména recenzentů, kteří doporučili udělit učebnici schvalovací doložku.

(3) V případě jiného než papírového nosiče uvede nakladatel údaje podle odstavce 1 a 2 na obalu nosiče a v úvodu textu učebnice.

(4) Jakékoliv informace a doporučení o možném využití učebnice je možné uvádět pouze mimo text schvalovací doložky.

Čl. VII.

Evidence udělených schvalovacích doložek

(1) Průběžnou evidenci učebnic, kterým byla udělena schvalovací doložka, provádí ten odbor ministerstva, který příslušné schvalovací doložky udělil.

(2) Informaci o udělení schvalovací doložky průběžně zveřejňuje ve Věstníku MŠMT odbor ministerstva stanovený přímým nadřízeným tohoto odboru.

(3) Úplnou evidenci všech učebnic, kterým byla udělena schvalovací doložka, vede odbor ministerstva stanovený přímým nadřízeným tohoto odboru.

Čl. VIII.

Seznam učebnic

(1) V seznamu jsou uváděny všechny učebnice s platnou schvalovací doložkou s údaji podle přílohy č. 4 tohoto sdělení.

(2) Učebnice, kterým skončila platnost schvalovací doložky a u nichž nakladatel nepožádal o její prodloužení, jsou ze seznamu vyřazeny příslušným odborem ministerstva, který vede průběžnou evidenci učebnic podle Čl. VII odst. 1.

(3) Pro skončení platnosti schvalovací doložky je rozhodující den jejího udělení.

(4) Seznam učebnic určených k využití při vzdělávání dětí zařazených do přípravných tříd základních škol, a při vzdělávání žáků ve školách poskytujících základní vzdělávání je zveřejňován dvakrát v roce ve Věstníku MŠMT. Zároveň jsou tyto seznamy včetně seznamu učebnic určených k využití při vzdělávání žáků ve školách poskytujících střední vzdělávání zveřejněny na internetové stránce ministerstva (www.msmt.cz).

Čl. IX.

Seznam recenzentů

- (1) Do seznamu recenzentů jsou zařazováni odborníci v dané oblasti, kteří mají odborné a pedagogické předpoklady, odpovídající vzdělání a dostatečnou praxi v oboru.
- (2) Za sestavení a průběžné doplňování seznamu recenzentů odpovídá odbor ministerstva, který uděluje schvalovací doložky.
- (3) Seznam recenzentů je sestavován ve spolupráci s odbornými a vědeckými společnostmi, vysokými školami, profesními asociacemi s účastí vysokých škol (příloha č. 7), občanskými sdruženími, popř. jinými institucemi se vztahem k zaměření učebnice.
- (4) Návrhy na zařazení do seznamu recenzentů se podávají spolu s vyplněným a podepsaným evidenčním listem recenzenta (příloha č. 8). Požadovány mohou být podle okolností také doporučení nadřízeného zaměstnance, doporučení odborné a renomované asociace nebo sdružení a aktuální publikační (autorská) činnost.
- (5) O zařazení recenzenta do seznamu recenzentů rozhodne ředitel příslušného odboru ministerstva, který uděluje schvalovací doložky, a oznámí tuto skutečnost navrhovateli.
- (6) Recenzent může být vyřazen ze seznamu recenzentů:
 - a) na vlastní žádost,
 - b) pro opakované odmítnutí spolupráce s ministerstvem,
 - c) pro nedostatečnou kvalitu zpracovaného posudku,
 - d) pro zjevnou neobjektivnost zpracovaného posudku,
 - e) při průkazných stížnostech na obsahovou nebo didaktickou kvalitu textu učebnice, kterou potvrdil svým doporučujícím posudkem,
 - f) pro střet zájmů při zpracování posudku.
- (7) Recenzent je odpovědný za svá stanoviska uváděná v posudku a za jasně formulovaný závěr podle požadavků uvedených v příloze č. 5 tohoto sdělení.

Čl. X.

Odnětí schvalovací doložky

- (1) Ministerstvo má právo v odůvodněných případech schvalovací doložku odejmout.
- (2) Rozhodnutí o odnětí schvalovací doložky náleží přímému nadřízenému řediteli odboru ministerstva, který o udělení schvalovací doložky rozhodl.
- (3) Schvalovací doložku lze odejmout v případech:
 - a) nezaslal-li nakladatel do 30 dnů po vydání učebnice s udělenou schvalovací doložkou 4 výtisky učebnice opatřené schvalovací doložkou,
 - b) nevěnoval-li nakladatel výrobě učebnice náležitou péči, a vyrobená učebnice obsahuje množství tiskových chyb, prohřešků proti jazykové normě nebo jiných věcných či formálních nedostatků oproti podobě, která byla schválena,
 - c) objevil-li se ze strany pedagogické a ostatní veřejnosti oprávněné výhrady k učebnici.
- (4) Schvalovací doložku pro ucelenou řadu lze odejmout v případě, že nakladatel nedodržel časovou návaznost či koncepci ucelené řady učebnic, k jejímuž vydání se zavázal.
- (5) Nakladatel může proti rozhodnutí o odnětí schvalovací doložky podat do 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí námitku, a to písemnou formou s věcným odůvodněním, proč námitku podává. O námitce rozhodne přímý nadřízený ředitel odboru, který rozhodl o odnětí doložky, do 60 dnů ode dne podání námítky.
- (6) Rozhodnutí o odnětí schvalovací doložky uveřejní ministerstvo ve Věstníku MŠMT.

(7) Při neoprávněném nebo chybném informování nakladatelem o udělení schvalovací doložky bude ve Věstníku MŠMT uveden nakladatel, název učebnice a správné znění schvalovací doložky nebo informace o neoprávněném uvádění schvalovací doložky.

Čl. XI.

Přechodné ustanovení

- (1) Všechny dosud udělené schvalovací doložky zůstávají v platnosti po dobu, na kterou byly uděleny.
- (2) Pokud pro některé obory vzdělání nejsou vydány rámcové vzdělávací programy, považují se pro účely udělení schvalovací doložky za rámcové vzdělávací programy dosavadní vzdělávací programy a učební dokumenty.

Čl. XII.

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se Sdělení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k postupu a stanoveným podmínkám pro udělování a odnímání schvalovacích doložek učebnicím a učebním textům a k zařazování učebnic a učebních textů do seznamu učebnic, č. j. 18 519/2005-20.

Čl. XIII.

Účinnost

Toto sdělení nabývá účinnosti dnem 1. listopadu 2007.

RNDr. Jindřich K i t z b e r g e r , v. r.
náměstek ministryně

Příloha č. 1

Náležitosti přiložené k žádosti o udělení schvalovací doložky učebnici

- (1) Rukopis učebnice nebo rukopisy ucelené řady učebnic nebo poslední vydání učebnice s uvedením jména autora, názvu učebnice, předmětu (případně vzdělávacího oboru, průřezového tématu), cílové skupiny žáků [např. ročníku(ů)], druhu školy, pro který je určena. Zpracování rukopisu musí být takové, aby bylo možno posoudit jeho grafickou úroveň. Je nutné zařadit obrazovou část (byť i jen v náčrtcích). Nakladatel je povinen k textu učebnic přiložit minimálně jednu dvoustranu v podobě, jakou bude učebnice mít (včetně textů, ikonického materiálu, orientačního aparátu apod.) a která je pro celkové zpracování učebnice a její strukturu charakteristická. Měřítko a barevné provedení tohoto vzoru musí odpovídat konečné podobě učebnice.
- (2) V učebnicích, ve kterých jsou texty dotýkající se duchovních i kulturních hodnot a tradic různých národností a kultur, musí být tato problematika v recenzních posudcích zohledněna a komentována. Dle obsahu těchto učebnic (jde zejména o vzdělávací obory Český jazyk a literatura, Člověk a jeho svět, Dějepis, Výchova k občanství, Zeměpis, Výchova ke zdraví) si nakladatel zajistí zpracování posouzení na konkrétní témata zejm. od: školské komise České biskupské konference (Thákurova 3, 160 00 Praha 6), Židovské obce (Židovské muzeum, U Staré školy 1, 110 00 Praha 1), Ekumenické rady církví (Donská 370/5, 101 00 Praha 10-Vršovice), Muzea romské kultury (Bratislavská 67, 602 00 Brno), specializovaného pracoviště univerzitního typu problematiky týkající se islámu (např. Ústav Blízkého východu a Afriky, Celetná 20, 116 42 Praha 1), buddhismu apod., případně od dalších institucí. Stanoviska těchto institucí musí zahrnovat jejich veškeré připomínky a musí být zaslány ministerstvu spolu s jasným vyjádřením nakladatelství (příp. autora), zda jednotlivé připomínky akceptuje či nikoliv (včetně zdůvodnění jejich nepřijetí). Výběr konkrétní instituce se doporučuje předem konzultovat s ministerstvem. Zároveň se doporučuje zaslat institucím úplný rukopis učebnice nebo učebního textu, nikoliv pouze příslušný výňatek z textu.
- (3) Údaje o formátu učebnice a hmotnosti, typu vazby, použitého papíru, obálky, nosiči apod.
- (4) Údaje o předpokládané ceně učebnice.
- (5) Prohlášení, kterým se nakladatel zavazuje, že na požádání ministerstva vydá polskou verzi, popř. verzi v jazyce jiné národnosti menšiny, případně v podobě pro potřeby přepisu hmatového písma pro zrakově postižené. Náklady spojené s přípravou vydání takovéto verze budou nakladateli hrazeny ze státních prostředků. V případě pravidelného kontaktu nakladatele s ministerstvem lze tento požadavek nahradit jednorázovým prohlášením.
- (6) Pokud je učebnice součástí ucelené řady učebnic, předkládá nakladatel popis koncepce ucelené řady učebnic s anotacemi (obsahem) jednotlivých dílů ucelené řady učebnic, aby bylo možné posoudit dodržení všech charakteristik ucelené řady učebnic podle Čl. I. odst. 5. První díl nově vznikající řady učebnic a koncepce ucelené řady bude zároveň posouzen Výzkumným ústavem pedagogickým nebo Národním ústavem odborného vzdělávání.
- (7) Ministerstvo doporučuje nakladatelství poskytnout recenzentům současně s učebnicí také metodickou příručku (pokud je zpracována).
- (8) Údaje a texty obsažené v bodech 1, 3, 4 a 6 poskytuje nakladatelství ve třech kopiích (pro recenzenty).
- (9) V případě bodu 6 a v případě článku III. odst. 5 poskytuje nakladatelství údaje a texty ve čtyřech kopiích.

Příloha č. 2

Přehled odborů ministerstva podle jejich věcné příslušnosti při udělování schvalovací doložky učebnici

- (1) Pro základní vzdělávání - odbor 22, předškolního, základního a základního uměleckého vzdělávání.
- (2) Pro střední vzdělávání - odbor 23, středního a vyššího odborného vzdělávání.
- (3) Pro vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami - odbor 24, speciálního vzdělávání a institucionální výchovy.

Příloha č. 3

Texty schvalovacích doložek učebnic a ucelených řad učebnic

- (1) Text schvalovací doložky učebnici, která není součástí ucelené řady učebnic, zní:
"Schválilo MŠMT čj. dne k zařazení do seznamu učebnic pro přípravnou třídu základní školy/základní vzdělávání/střední vzdělávání pro vzdělávací obor/obsahový okruh/průřezové téma/předmět s dobou platnosti let."
- (2) Text schvalovací doložky ucelené řadě učebnic nebo učebnici, která je součástí ucelené řady učebnic, zní:
"Schválilo MŠMT čj. dne k zařazení do seznamu učebnic pro základní/střední vzdělávání jako součást ucelené řady učebnic pro vzdělávací obor/obsahový okruh/předmět..... s dobou platnosti let."

Příloha č. 4

Údaje o učebnici uvedené v seznamu učebnic

V seznamu učebnic jsou o učebnici uvedeny následující údaje:

- a) jméno autora,
- b) název učebnice,
- c) pro který vzdělávací obor, obsahový okruh, průřezové téma nebo předmět (případně cílovou skupinu žáků - ročník nebo stupeň) je učebnice určena,
- d) pořadí vydání (rok dotisku), kterému byla doložka udělena,
- e) název nakladatelství,
- f) doba platnosti schvalovací doložky,
- g) je-li součástí ucelené řady,
- h) číslo jednacím spisu, kterým byla doložka udělena,
- i) datum udělení schvalovací doložky,
- j) cena učebnice sdělená nakladatelem,
- k) nosič učebnice.

Příloha č. 5 - Formulář pro posouzení učebnice podle stanovených kritérií

Údaje o učebnici a recenzentovi/recenzentce	
Název učebnice	
Autor/ka učebnice	
Nakladatelství	
Určeno pro rámcový vzdělávací program pro vzdělávání	
Vzdělávací oblast/vzdělávací obor/ obsahový okruh/průřezové téma/předmět	
Cílová skupina (např. ročník)	
Jméno a příjmení recenzenta/recenzentky	

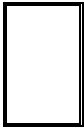
Kritérium	Hodnocení recenzentem/recenzentkou
-----------	---------------------------------------

1. Celkový soulad učebnice s obecnými a kurikulárními dokumenty a rámcovými vzdělávacími programy					
Poznámka: 1) Platné kurikulární dokumenty a rámcové vzdělávací programy jsou zveřejněny na internetové stránce MŠMT (www.msmt.cz). 2) Učebnice musí být zcela v souladu s uvedenými dokumenty, pokud je soulad jen částečný, označte stupeň NE.					
Stupnice hodnocení Recenzent/recenzentka uvede hodnocení pro každé kritérium. Pokud některé kritérium není ohodnoceno stupněm Ano, je hodnocení konkrétně odůvodněno v části 8. Podmínkou udělení schvalovací doložky je stupeň Ano ve všech částech. Pokud text nebude upraven, doložka nebude udělena.	Ano – je v plném souladu Ne – není v souladu (označte křížkem)				
1.1. Soulad s Ústavou a zákony ČR (zejména rovnost pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství).	Ano	☐	☐	Ne	☐
1.2 Soulad s klíčovými kompetencemi a vzdělávacími cíli.	Ano	☐	☐	Ne	☐
1.3. Soulad s očekávanými výstupy vzdělávacího oboru rámcového vzdělávacího programu (u průřezového tématu soulad s přínosem průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka).	Ano	☐	☐	Ne	☐

1.4. Soulad se Společným evropským referenčním rámcem (pouze pro učebnice cizích jazyků).	Ano	☐	Ne	☐
1.5. Soulad s výchovou směřující k:				
a) toleranci (včetně schopnosti rozpoznat její meze) a k vytvoření plurality názorů (podložených vědeckým poznáním),	Ano	☐	Ne	☐
b) demokracii, k pozitivní hodnotové orientaci, k osobní odpovědnosti jedince,	Ano	☐	Ne	☐
c) uplatňování principu rovných příležitostí mužů a žen (učebnice neobsahuje stereotypní přístupy ve vztahu k pohlavím a vytváří předpoklady k rovnocennému formování obou pohlaví),	Ano	☐	Ne	☐
d) udržitelnému rozvoji života a k ochraně zdraví	Ano	☐	Ne	☐
e) porozumění textu, využití a kritickému vyhodnocení zdrojů informací a k obraně před manipulací.	Ano	☐	Ne	☐
1.6. Učebnice obsahuje jen objektivní a tolerantní názory bez xenofobií, postoje k různým národům a národnostem, k náboženstvím a církvím, případně k jiným společenským a kulturním organizacím a k jejich duchovním a kulturním hodnotám.	Ano	☐	Ne	☐
1.7. Učebnice obsahuje pouze texty a grafické materiály, které nevedou k vytváření negativních stereotypů a zjednodušených zobecnění o konkrétních sociálních skupinách, národech, národnostech, rasách, pohlaví atp.	Ano	☐	Ne	☐

2. Odborná správnost obsahu učebnice		
Stupnice hodnocení Recenzent/recenzentka uvede počet bodů pro každé kritérium. Pokud některé kritérium není ohodnoceno plným počtem bodů, je výčet chyb uveden v části 8.	0 – obsahuje hrubé chyby 1 – obsahuje časté drobné chyby, nejasná vyjádření 2 – obsahuje jednotlivé drobné chyby, nejasná vyjádření 3 – neobsahuje chyby	
2.1. Odborná správnost textové složky učebnice (soulad podávaných informací se stavem poznání v příslušných vědeckých oborech).	☐	Celkem pro 2. oblast: ☐ Minimum: 12
2.2. Odborná správnost grafické složky učebnice.	☐	
2.3. Jazyková kultura textu učebnice podle pravidel českého pravopisu.	☐	
2.4. Komplexnost daného tématu. Učebnice obsahuje všechny podstatné informace pro komplexní / ucelené osvojování tématu s ohledem na možnou úroveň dosažení klíčové kompetence nebo očekávaného výstupu cílové skupiny žáků.	☐	

3. Přiměřenost učebnice věku a dosaženým kompetencím žáků	
Stupnice hodnocení Recenzent/recenzentka uvede počet bodů pro každé kritérium. Pokud některé kritérium není ohodnoceno plným počtem bodů, je hodnocení odůvodněno v části 8.	0 – zcela nepřiměřené 1 – z větší části nepřiměřené 2 – z větší části přiměřené 3 – zcela přiměřené

3.1. Obtížnost textu ve vztahu k cílové skupině žáků (např. přiměřenost a četnost užití odborných, faktografických a numerických pojmů, jmen a názvů, délka vět, apod.).		Celkem pro 3. oblast: Minimum: 8 (pro bod 3.1. a 3.2. je minimum 3 body)
3.2 Přiměřenost, vhodnost a obsahová správnost grafické složky učebnice (ilustrace, grafy, písmo,...) vzhledem k věku žáků, tématu vzdělávacího obsahu, návaznosti na text atd.		
3.3. Technické zpracování učebnice (zejm. velikost a typ písma, šířka řádků, typ a odolnost vazby, hmotnost, použitý papír – ekologické hledisko).		

4. Metodické a didaktické zpracování učebnice		
Stupnice hodnocení Recenzent/recenzentka uvede počet bodů pro každé kritérium. Pokud některé kritérium není ohodnoceno plným počtem bodů, je hodnocení odůvodněno v části 8.	0 – nenaplní kritérium 1 – obsahuje jednotlivé prvky 2 – směřuje k naplnění kritéria 3 – optimálně naplní kritérium	
4.1. Vyváženost základních poznatků a činností (výkladové texty, pokusy, otázky a úlohy, cvičení, shrnutí aj.) a doplňujících informací.		Celkem pro 4. oblast: Minimum: 14
4.2. Provázanost výkladového textu s ostatními strukturními prvky učebnice verbálního i neverbálního typu.		
4.3. Vhodnost a použitelnost zařazených poznatků a činností z hlediska naplňování klíčových kompetencí a očekávaných výstupů.		
4.4. Motivační úroveň textové části učebnice.		
4.5. Motivační úroveň obrazové části učebnice.		
4.6. Podpora samostatné aktivity a tvořivosti žáka (prvky problémového učení).		
4.7. Uplatnění mezipředmětových vztahů.		
4.8. Uplatňování průřezových témat.		
4.9. Různorodost příkladů a ilustrativních textů, které obsahují i různé úhly pohledu na každodenní zkušenosti sociálních skupin žáků, ras, národů, pohlaví atp.		

Didaktická vybavenost učebnice (části 5 - 7)
V 5. - 7. části se sleduje pouze fakt, zda je v učebnici příslušná komponenta zastoupena, nehodnotí se četnost výskytu komponent. Pro posouzení didaktické kvality jednotlivých komponent učebnice je určena část 8. (Pokud recenzent/recenzentka v části 5 až 7 považuje neuvedení konkrétní komponenty nebo kvalitu či četnost jejího uvedení za snižující pro kvalitu učebnice, uvede v části 8 konkrétní hodnocení a další návrhy/připomínky k dané komponentě.) U učebnic pro některé předměty a některé ročníky není výskyt některé komponenty relevantní popř. by měl jen formální význam. Při hodnocení je proto třeba brát ohled na skutečnost, zda učebnice může danou komponentu vzhledem ke svému určení obsahovat. V takovém případě uveďte stupeň hodnocení „N“. V souhrnu pro každou oblast 5 – 7 se uvede celkový počet výskytů každého hodnocení (0, 1, N) v dané oblasti.

5. Zastoupení komponent aparátu prezentace učiva		
Stupnice hodnocení	0 – neobsahuje komponentu 1 – obsahuje komponentu N – není hodnoceno	
5.1. Výkladový text prostý.		Souhrn pro 5. oblast: 0 ☐ 1 ☐ N ☐
5.2. Výkladový text zpřehledněný (přehledová schémata, tabulky a jiné k výkladu učiva).		
5.3. Shrnutí učiva k celému ročníku (učebnici).		
5.4. Shrnutí učiva k tématům (kapitolám, lekcím).		
5.5. Shrnutí učiva k předchozímu ročníku (učebnici).		
5.6. Doplnující texty (dokumentační materiál, citace z pramenů, statistické tabulky, aj.).		
5.7. Poznámky a vysvětlivky.		
5.8. Podtexty k vyobrazením.		
5.9. Slovníčky pojmů, cizích slov aj. (s vysvětlením).		
5.10. Umělecká ilustrace.		
5.11. Nauková ilustrace (schématické kresby, modely aj.).		
5.12. Fotografie.		
5.13. Mapy, kartogramy, plánky, grafy, diagramy aj.		
5.14. Obrazová prezentace barevná (plnobarevný tisk).		

6. Zastoupení komponent aparátu řídicí učení		
Stupnice hodnocení	0 – neobsahuje komponentu 1 – obsahuje komponentu N – není hodnoceno	
6.1. Předmluva pro žáky (úvod do předmětu, průřezového tématu, ročníku, učebnice) obsahující přístup, plány a cíle autora/nakladatelství.		Souhrn pro 6. oblast: 0 ☐ 1 ☐ N ☐
6.2. Návod k práci s učebnicí.		
6.3. Podněty k zamyšlení, otázky aj. před celkovým učivem ročníku, učebnice.		
6.4. Podněty k zamyšlení, otázky aj. před nebo v průběhu lekcí, témat.		
6.5. Odlišení úrovně učiva (základní – rozšiřující, nad – pod vymezením RVP apod.).		
6.6. Otázky a úkoly za témata, lekce.		
6.7. Otázky a úkoly k celému ročníku, učebnici (opakování).		
6.8. Otázky a úkoly k předchozímu ročníku, učebnici (opakování).		
6.9. Instrukce k úkolům komplexnější povahy (návod k pokusům, laboratorním pracím, pozorováním aj.).		

6.10. Náměty pro mimoškolní činnosti s využitím učiva (aplikace).	
6.11. Explicitní vyjádření cílů výuky pro žáky.	
6.12. Prostředky a/nebo instrukce k sebehodnocení pro žáky (testy a jiné způsoby hodnocení výsledků učení).	
6.13. Výsledky úkolů a cvičení (správná řešení, správné odpovědi apod.).	
6.14. Odkazy na jiné zdroje informací (bibliografie, doporučená literatura, internetové odkazy aj.).	
6.15. Grafické symboly vyznačující určité části textu (poučky, pravidla, úkoly, cvičení aj.).	
6.16. Užití zvláštní barvy pro určité části verbálního textu.	
6.17. Užití vyznačovacího písma (tučné písmo, kurzíva aj.) pro určité části verbálního textu.	
6.18. Využití přední nebo zadní obálky (předsádky) pro schémata, tabulky aj.	

7. Zastoupení komponent aparátu orientačního		
Stupnice hodnocení	0 – neobsahuje komponentu 1 – obsahuje komponentu N – není hodnoceno	
7.1. Obsah učebnice		Souhrn pro 7. oblast: 0 ☐ 1 ☐ N ☐
7.2. Členění učebnice na tematické bloky, kapitoly, lekce		
7.3. Rejstřík (věcný, jmenný, smíšený)		

8. Slovní komentář k jednotlivým oblastem kritérií, další odborná vyjádření recenzenta/recenzentky

(recenzent/recenzentka doplní další řádky a stránky podle potřeby)

U konkrétních připomínek a návrhů na úpravy recenzent/recenzentka uvede, zda jde o připomínku ke zvážení či zda je připomínku nutno akceptovat. Připomínky je třeba formulovat dostatečně konkrétně, aby autor/ka učebnice mohl/a na připomínku konkrétně reagovat (včetně např. čísla stránky, odstavce, názvu kapitoly). Je třeba závazně navrhnout konkrétní znění textu, který recenzent požaduje doplnit nebo nahradit stávající.

V učebnicích, ve kterých jsou texty dotýkající se duchovních i kulturních hodnot a tradic různých národností a kultur, musí být tato problematika v recenzních posudcích zohledněna a komentována, stejně jako vyjádření recenzentů k aktuálním společenskovo vědním tématům.

Pokud recenzent/recenzentka uvede v části 1 až 4, že učebnice některé kritérium nesplňuje nebo jeho naplnění neohodnotí plným počtem bodů, uvede v této části konkrétní zdůvodnění použitého hodnocení.

Učebnice musí být zcela přiměřená cílové skupině žáků, jak v textové, tak v grafické složce.

Pokud recenzent/recenzentka v části 5 až 7 považuje neuvedení konkrétní komponenty nebo kvalitu či četnost jejího uvedení za snižující pro kvalitu učebnice, uvede v této části konkrétní hodnocení a další návrhy / připomínky k dané komponentě.

9. Souhrnné vyjádření k udělení schvalovací doložky	
(recenzent/recenzentka označí pouze jednu variantu)	
☐ ☐ ☐	doporučuje bez připomínek
	doporučuje s připomínkami uvedenými v části 8
	nedoporučuje a navrhuje přepracovat podle připomínek uvedených v části 8

Prohlášení recenzenta/recenzentky

Prohlašuji, že

- 1) jsem byl/a zadavatelem seznámen/a s úplným a platným zněním Sdělení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k postupu a stanoveným podmínkám pro udělování a odnímání schvalovacích doložek učebnicím a učebním textům a k zařazování učebnic a učebních textů do seznamu učebnic vydávaného MŠMT, čj. 16 854/2007-20,
- 2) nejsem v pracovně právním vztahu k nakladateli ani k autorům recenzované učebnice,
- 3) nejsem podjatý/á vůči autorům recenzované učebnice a nakladateli,
- 4) nemám finanční zájem na pozitivní / negativní recenzi nebo prodlužování doby zpracování recenze,
- 5) recenzi jsem zpracoval/a výhradně na základě objektivních kritérií,
- 6) nejsem autorkou/autorem nebo spoluautorkou/spoluautorem učebnice stejného vzdělávacího oboru.

Beru na vědomí, že recenze může být zveřejněna či zaslána jinému posuzovateli jako dílčí podklad k dalšímu posouzení učebnice podle potřeb ministerstva.

Recenze byla zpracována dne	
Podpis recenzenta/recenzentky	

Příloha č. 6

Přehled vzdělávacích oborů základního vzdělávání, pro které je schvalovací doložka ministerstva udělována pouze v případě, je-li učebnice součástí ucelené řady učebnic

V níže uvedených vzdělávacích oborech rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání je učebnicím udělována schvalovací doložka pouze tehdy, je-li učebnice součástí ucelené řady:

Český jazyk a literatura, 1. - 5. ročník,	Chemie,
Český jazyk a literatura, 6. - 9. ročník,	Fyzika,
Matematika a její aplikace, 1. - 5. ročník,	Přírodopis,
Matematika a její aplikace, 6. - 9. ročník,	Zeměpis,
Cizí jazyk,	Dějepis,
Člověk a jeho svět,	Výchova k občanství.

Příloha č. 7

Přehled některých profesních asociací s účastí vysokých škol nebo jejich pracovníků

- Asociace AVAMET
- Asociace děkanů pedagogických fakult ČR
- Asociace děkanů ekonomických fakult ČR
- Asociace děkanů evropských lékařských fakult v ČR
- Asociace českých daltonských škol (učitelé chemie)
- Asociace evropských sinologů
- Asociace evropských stavebních fakult
- Asociace Gallica
- Asociace inovačního podnikání
- Asociace knihovníků a informačních pracovníků
- Asociace petrolejářského průmyslu a obchodu
- Asociace pro mezinárodní otázky
- Asociace pro rozvoj intermodálních přeprav
- Asociace předškolní výchovy
- Asociace strojních inženýrů
- Asociace školní psychologie
- Asociace školních sportovních klubů ČR
- Asociace technických diagnostiků ČR
- Asociace učitelů dějepisu ČR
- Asociace učitelů angličtiny ČR
- Asociace učitelů španělštiny
- Asociace učitelů němčiny
- Asociace učitelů klasických jazyků ALFA
- Asociace univerzit třetího věku
- Asociace veřejné ekonomie
- Asociace vysokoškolských knihoven ČR
- Asociace výtvarných pedagogů
- Asociace vzdělavatelů sociální práce
- Česká asociace anglistů
- Česká asociace distančního univerzitního vzdělávání
- Česká asociace franchisingu
- Česká asociace hodnotového inženýrství
- Česká asociace hydrogeologů
- Česká asociace inženýrských geologů
- Česká asociace pedagogického výzkumu
- Česká asociace pro evropská studia
- Česká asociace pro geoinformace
- Česká logistická asociace
- Českomoravská elektrotechnická asociace
- Český olympijský výbor
- Český výbor Světové organizace pro předškolní výchovu – OMEP
- Elektrotechnická asociace ČR
- Evropská asociace neurochirurgických společností
- Evropská asociace pro veterinární vzdělávání
- Evropská asociace univerzit
- Evropská univerzitní asociace – EUA
- Jednota českých matematiků a fyziků
- Jazykovědné sdružení ČR
- Konference děkanů českých a slovenských právnických fakult
- Logopedická společnost Miloše Sováka
- Mezinárodní asociace univerzit
- Mezinárodní asociace učitelů angličtiny
- Psychopedická společnost
- Sdružení pro výchovu k občanství a demokracii
- Sdružení učitelů francouzštiny
- Somatopedická společnost
- Společnost polských učitelů v ČR
- Spolek germanistů a učitelů němčiny-SGUN
- Světová asociace teoretických organických chemiků

Příloha č. 8

Evidenční list recenzenta/recenzentky MŠMT		
Jméno a příjmení (včetně titulů):		
Adresa pracoviště:		*)
Pracovní zařazení:		
Telefon:		
Fax, e-mail:		
Adresa bydliště:		*)
Telefon, e-mail:		
Recenzent/recenzentka je ochoten posuzovat učebnice pro:		
Druh školy:		
Stupeň školy:		
Vzdělávací obor, průřezové téma:		
Další specializace		

*) Křížkem označte adresu, na kterou si přejete zasílat rukopisy a ostatní korespondenci.

Odbornost recenzenta/recenzentky:

(stručná profesní charakteristika, specializace v oboru)

Publikační a recenzní činnost v oboru (uved'te také učebnice):

Datum:

Souhlasím se zveřejněním jména a příjmení pro účely recenzní činnosti. Recenzní posudek je zasílán nakladatelům s těmito údaji.

Podpis recenzenta/recenzentky: